

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการต่อรองคำรับสารภาพ ในการสอบสวนคดีพิเศษ

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) การต่อรองคำรับสารภาพ (Plea bargaining) หรือกระบวนการเจรจาต่อรองระหว่างพนักงานอัยการและจำเลยหรือทนายจำเลย ในคดีอาญาเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์บางประการ เป็นวิธีการบริหารงานยุติธรรมวิธีการหนึ่งซึ่งได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายในระบบกฎหมายต่างประเทศ การยุติธรรมคดีอาญาที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพภายใต้กระบวนการเจรจาต่อรอง ได้กลายเป็นมาตรการสำคัญในการเยียวยาปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อในปัจจุบันมีคดีค้างพิจารณาและคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ยาเสพติด และยิ่งที่คดีที่อยู่ในการควบคุมดูแลของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งโดยมากจะเป็นการประกอบอาชญากรรมที่มีการดำเนินการในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งโดยลักษณะของคดีได้ก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อการสืบสวนสอบสวนและการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อจำกัดเป็นอันมาก

การต่อรองคำรับสารภาพเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่วางอยู่บนพื้นฐานของการเจรจาต่อรอง และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดผลของคดี ทั้งอัยการ ทนายความจำเลย ผู้เสียหาย และศาล และเป็นวิธีการที่ในประเทศต่าง ๆ กำลังพิจารณา ทบทวนว่าจะนำไปใช้กับประเทศของตนได้หรือไม่ และจะขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานของวิธีพิจารณาคดีอาญาหรือไม่ ซึ่งหากพิจารณาจากแนวโน้มในปัจจุบันก็พบว่า แนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมบนพื้นฐานของการเจรจาต่อรองและการมีส่วนร่วมเริ่มเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากล

ข้อความคิดของกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญามีใหม่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้ และก็ไม่ต้องยึดถือเป็นสรณะตลอดกาล แม้ว่าโดยโครงสร้างของวิธีพิจารณาคดีอาญาจะมีความยาวนาน แต่จากประวัติศาสตร์ก็พบว่ามีเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ๆ หลายครั้ง ตามแต่สภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ดังนั้น ก็ควรจะยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ หากว่าไม่ขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชนซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญในปัจจุบัน

การนำการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ต้องมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการวางกรอบโครงสร้างของกระบวนการพิจารณาใหม่เพื่อประสานหลักการพื้นฐานในการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม อาทิ หลักความโปร่งใส หลักความเสมอภาค และหลักความชอบด้วยกฎหมาย เข้ากับความได้เปรียบของการเจรจาต่อรอง โดยจะต้องมีการขยายองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม เช่น ต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทางเลือกนั้น ๆ ต้องมีกระบวนการพิจารณาที่เร็วขึ้น มีการลดโทษให้มากขึ้น รวมทั้งต้องมีการสร้างหลักประกันต่าง ๆ ด้วย รวมทั้งอาจต้องมีการปรับปรุงหลักการอื่น ๆ ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไปด้วยในขณะเดียวกัน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เน้นการเจรจาต่อรอง เห็นได้ชัดว่าเป็นการเสริมคุณภาพให้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยในเบื้องต้นดูเหมือนจะเป็นกลไกที่ใช้กับคดีที่ยุ่ยยาก ซับซ้อนหรือเพื่อจัดการกับปัญหาคดีล้นศาล แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดถือเป็นการสร้างทัศนคติหรือสถานะใหม่ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ สังคม และปัจเจกชนและเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาณการเปลี่ยนแปลงสำคัญเช่นเดียวกันมาตรการอื่น ๆ เช่น การไต่ถามทวน กระบวนการยุติธรรมที่เน้นการเยียวยาความเสียหาย และกระบวนการต่อรองเป็นต้น ซึ่งมาตรการเหล่านี้สามารถใช้เสริมกระบวนการพิจารณาคดีอาญาแบบดั้งเดิมเพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมมีประสิทธิภาพได้

สำหรับประเทศไทย การต่อรองคำรับสารภาพนั้นเป็นเครื่องมือทางกฎหมายอีกมาตรการหนึ่งที่จะส่งผลเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปราม โดยนอกจากจะเป็นการแบ่งเบาภาระของศาลในการพิจารณาคดีที่ผู้กระทำความผิดอาจเป็นเพียงผู้กระทำความผิดรายย่อยแล้ว ยังสามารถจูงใจให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเพียงรายย่อยให้ข้อมูลที่สำคัญ อาจสามารถขยายผลการจับกุมผู้กระทำความผิดรายใหญ่ขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วการปราบปรามการกระทำความผิดในลักษณะเช่นนี้กระทำได้ยากลำบาก เนื่องจากองค์กรหรือเครือข่ายอาชญากรรมจะมีการประชุมวางแผนทางลับ การแบ่งหน้าที่กันทำเป็นทอด ๆ ผู้กระทำผิดแต่ละคนจะทราบการกระทำผิดเพียงเท่าที่จำเป็น มีตัวตายตัวแทน หรือเมื่อคนหนึ่งถูกจับกุมก็จะมีผู้อื่นมาทำงานแทนต่อไป การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงวิธีการกระทำความผิด ดังนั้นหากไม่มีเครื่องมือทางกฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำผิดที่ดีพอ หน่วยงานของรัฐก็ไม่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของบุคคลเหล่านี้ได้

อย่างไรก็ดี ผู้ศึกษาเห็นว่าหากมีการนำการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในประเทศไทยอย่างเต็มรูปแบบซึ่งน่าจะมีแต่ผลดีในไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการพัฒนากฎหมาย ศักยภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานรัฐ ผลต่อการพัฒนาการปราบปรามการกระทำความผิด ตลอดจนเป็นการพัฒนาประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขจัดปัญหากระบวนการอาชญากรรมใน

ประเทศให้หมดสิ้นไป แต่จากการศึกษาผู้ศึกษาพบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการนำการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

ปัญหาข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของผู้ถูกจับกุม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองสิทธิและหน้าที่ของรัฐและกำหนดหน้าที่ของประชาชนไว้เช่นเดียวกัน ซึ่งกำหนดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพไว้ค่อนข้างที่จะมีประสิทธิภาพมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ที่ผ่านมา เพราะได้รับรองสิทธิไม่ว่าจะเป็นในเรื่องสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกาย อนามัย เศรษฐกิจ รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ เพราะฉะนั้นในเรื่องคำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุม ซึ่งได้วางหลักเกณฑ์และในขณะเดียวกันในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 226/1, 226/2, 226/3, 226/4 และ 226/5 ก็ได้มีการแก้ไขเพื่อให้สามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นในส่วนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้มีการรองรับไว้หลายกรณีด้วยกันในการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 26) และรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม โดยจะต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน และจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมและการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และจัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่ดำเนินการเป็นอิสระเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย แต่เดิมไม่ได้บัญญัติรองรับไว้ ซึ่งเป็นการบัญญัติเพิ่มเติม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมทำการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือ ไร้มนุษยธรรม และนอกจากนี้แล้วการจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84 วรรคท้าย ได้บัญญัติจำกัดว่า ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุม

หรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี

เมื่อกรณีกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ไว้เช่นนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการห้ามโดยเด็ดขาดในการที่จะนำพยานหลักฐานของคำรับสารภาพของผู้ถูกจับไปใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา ซึ่งเท่ากับว่าการที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ ย่อมเท่ากับเป็นการยกเว้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226, 226/1, 226/2, 226/3, 226/4 และ 226/5 ดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่อนุวัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และสิทธิมนุษยชนสากลในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนทั้งปวงมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง โดยอาศัยสิทธินั้น ประชาชนจะกำหนดสถานะทางการเมืองของตนอย่างเสรี รวมทั้งดำเนินการอย่างเสรีในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของตน เพื่อจุดมุ่งหมายของตนเอง ประชาชนทั้งปวงอาจจัดการ โภคทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติของตนได้อย่างเสรี โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีใด ๆ อันเกิดจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และกฎหมายระหว่างประเทศ ประชาชนจะไม่ถูกลิดรอนจากวิถีทางแห่งการยังชีพของตนไม่ว่าในกรณีใด ๆ รัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้ รวมทั้งผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเอง และดินแดนในภาวะทรัสตี จะส่งเสริมสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเองให้บรรลุผลเป็นจริง และต้องเคารพสิทธินั้นตามบทบัญญัติแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ ภาค 1 ข้อ 1 สิทธิในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง โดยมนุษยทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะกระทำความผิดและไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นว่านี้ จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ ในกรณีที่ทำให้เสียชีวิตมีลักษณะเป็นอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าข้อนี้มีได้ให้อำนาจรัฐภาคีใดแห่งกติกานี้ในอันที่จะเลียงจากพันธกรณีใดที่มีตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ บุคคลใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษา การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ หรือการลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตอาจให้ได้ทุกกรณี หรือกรณีสิทธิที่บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้

นอกจากนี้แล้วสิทธิมนุษยชนสากลที่บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกายบุคคลจะถูกจับหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกลิดรอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ในขณะที่จับกุม บุคคลใดที่ถูกจับจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และจะต้องได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน บุคคลใดที่ถูกจับหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาล หรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจทางตุลาการและจะต้องมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควรหรือได้รับการปล่อยตัวไป มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลที่รอการพิจารณาคดี แต่ในการปล่อยตัวชั่วคราวอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะกลับมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของการพิจารณา และจะมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้น บุคคลใดที่ถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพ โดยการจับกุมหรือการควบคุม มีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาล เพื่อให้ศาลตัดสินโดยไม่ชักช้าถึงความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมผู้นั้นและหากการควบคุมไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัวไป บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์ ยกเว้นในสภาพการณ์พิเศษ ผู้ต้องหาต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้ต้องโทษ และต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างออกไปให้เหมาะสมกับสถานะที่ไม่ใช่เป็นผู้ต้องโทษต้องแยกผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่และให้นำตัวขึ้นพิจารณาคดีให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่และต้องได้รับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับวัยและสถานะทางกฎหมาย

ในการพิจารณาคดีของศาลและคณะตุลาการ ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งตนต้องหาว่ากระทำความผิด หรือการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม โดยคณะตุลาการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีอำนาจ มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง สื่อมวลชนและสาธารณชนอาจถูกห้ามเข้าฟังการพิจารณาคดีทั้งหมดหรือบางส่วนก็ด้วยเหตุผลทางศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของชาติในสังคมประชาธิปไตย หรือเพื่อความจำเป็นเกี่ยวกับส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องชีวิตส่วนตัวของคู่กรณี หรือในสภาพการณ์พิเศษซึ่งศาลเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อการพิจารณาโดยเปิดเผยนั้นอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แต่คำพิพากษาในคดีอาญา หรือคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยข้อพิพาทในคดีอื่นที่เปิดเผย เว้นแต่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชนหรือเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับข้อพิพาทของกลุ่มสมรสในเรื่องการเป็นผู้ปกครองเด็ก

บุคคลทุกคนซึ่งต้องหว่ากระทำผิดอาญาต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด ในการพิจารณาคดีอาญา บุคคลทุกคนซึ่งต้องหว่ากระทำผิดย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้เสมอภาค

ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งโดยพลันซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและเหตุแห่งความผิดที่กล่าวหาในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจได้

ข) สิทธิที่จะมีเวลาและได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อสู้คดีและติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้

ค) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น

ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาอย่างต่อหน้าบุคคลนั้นและสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือกสิทธิที่บุคคลจะได้รับการแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายหากบุคคลนั้นไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งมีการแต่งตั้งขึ้นโดยปราศจากคำต่อแทนในกรณีบุคคลนั้นไม่สามารถรับภาระในการจ่ายค่าตอบแทน

จ) สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นประปักษ์ต่อตนและขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นประปักษ์ต่อตน

ฉ) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากล่ามโดยคิดมูลค่าหากไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาที่ใช้ในศาลได้

ช) สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความเป็นประปักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด

ในกรณีของบุคคลที่เป็นเด็กหรือเยาวชน วิธีพิจารณาคดีความให้เป็นไปโดยคำนึงถึงอายุและความปรารถนาที่จะส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติของบุคคลนั้น

บุคคลทุกคนต้องคำพิพากษาลงโทษในความผิดอาญาย่อมมีสิทธิที่จะให้คณะตุลาการระดับเหนือขึ้นไปพิจารณาทบทวนการลงโทษและคำพิพากษาโดยเป็นไปตามกฎหมาย

เมื่อบุคคลใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษในความผิดอาญาและภายหลังจากนั้นมีการกลับคำพิพากษาที่ให้ลงโทษบุคคลนั้นหรือบุคคลนั้นได้รับอภัยโทษโดยเหตุที่มีข้อเท็จจริงใหม่หรือมีข้อเท็จจริงที่ได้ค้นพบใหม่อันแสดงให้เห็นว่าได้มีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่มีขอบบุคคลที่ได้รับความทุกข์อันเนื่องมาจากการลงโทษตามผลของการพิพากษาลงโทษเช่นว่า การไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงที่ยังไม่รู้ให้ทันเวลาเป็นผลจากบุคคลนั้นทั้งหมดหรือบางส่วน บุคคลย่อมไม่ถูกพิจารณาหรือลงโทษซ้ำในความผิดซึ่งบุคคลนั้นต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษหรือให้ปล่อยตัวแล้วตามกฎหมายและวิธีพิจารณาความอาญาของแต่ละประเทศ

ในส่วนของการรับฟังพยานหลักฐานของศาลที่จะสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ดังนั้น เท่ากับว่าการที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดว่าไม่ให้รับฟังคำให้การรับสารภาพ

ในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับนั้น ย่อมขัดต่อกฎหมายซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งผู้ศึกษาเอง เห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายย่อมใช้บังคับไม่ได้อีก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 6) ซึ่งในกรณีผู้ศึกษาเห็นว่าบทบัญญัติมาตราดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ และขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ดังกล่าวเพราะตามหลักและทฤษฎี การรับฟังพยานหลักฐานของศาลนั้น ย่อมรับฟังได้ทั้งสิ้นที่สามารถพิสูจน์ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ แต่ต้องเป็นพยานหลักฐานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดย มิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการ สืบพยาน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226) และในขณะเดียวกันกฎหมายก็มุ่ง ที่จะป้องกันการที่เจ้าหน้าที่ผู้จับกุม หรือใช้กำลังประทุษร้ายผู้ถูกจับจนลี้มไปว่าถ้าเจ้าพนักงาน ผู้จับกุมทำการจับโดยแจ้งสิทธิถูกต้องและชอบด้วยกฎหมายจนผู้ถูกจับให้การรับสารภาพอันเกิด จากความบริสุทธิ์และจิตสำนึกของตนเองแล้วย่อมอาจจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะ กฎหมายได้บัญญัติห้ามไม่ให้รับฟังไว้ ซึ่งเดิมก่อนที่จะมีการประกาศแก้ไขประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักในการใช้ตัดสินคดีโดยเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจซึ่ง นำหนักพยานหลักฐานซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายตุลาการ แต่ต่อมาเมื่อการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา ให้ยกเลิกใช้ข้อความนี้แทนและเพิ่มวรรคท้ายของมาตรา 84 ขึ้นย่อมถือว่าเป็น การบังคับศาลมิให้ใช้คำรับสารภาพชั้นจับกุมมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า กฎหมายมองเพียงด้านเดียวและร่างและแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้แก้ไขใน ส่วนนี้ขึ้นมา เพราะถ้าพิจารณาแล้วไม่ต้องมีมาตราดังกล่าวศาลก็สามารถใช้ดุลยพินิจในการชั่ง น้ำหนักพยานหลักฐาน ได้อย่างเป็นธรรมอยู่แล้ว อันเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา 226 เพราะการที่จะพิสูจน์ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดหรือไม่ก็เป็นไปตามกฎหมาย และดุลยพินิจของศาลในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในชั้นศาลอยู่แล้ว ซึ่งมีได้พิสูจน์ความผิดของ ผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนแต่อย่างใด ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพใน ชั้นจับกุมของผู้ถูกจับนั้นย่อมเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ยอมรับหลักการรับฟังพยานหลักฐานไว้สอง กรณี ได้แก่ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายอันเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 226 และการรับฟังพยานหลักฐานอันเกิดจากการได้มาหรือเกิดขึ้นโดย ชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิด ขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของ ระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชนในการใช้ดุลยพินิจรับฟัง

พยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย คุณค่าเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ และผู้ที่กระทำโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้น ได้รับการลงโทษหรือไม่ เพียงใด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1)

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวในกฎหมายที่เป็นหลักแห่งการรับฟังพยานหลักฐานแล้ว ก็ยอมรับฟังพยานหลักฐานในส่วนของกรณีที่เกิดขึ้นและได้มาซึ่งพยานหลักฐาน และปรากฏว่าถ้าเป็นพยานหลักฐานอันเกิดจากการรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมในชั้นจับกุมแล้วย่อมยกเว้นหลักดังกล่าวทั้งสิ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าแทนที่กฎหมายจะกำหนดให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหาหรือเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี แต่ในกรณีนี้ถือว่าเป็นการยกเว้นหลักกฎหมายและรูปคดีซึ่งเท่ากับบังคับให้พนักงานสอบสวนหาพยานหลักฐานใหม่เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา ซึ่งถ้าพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานในชั้นจับกุมถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญและหาได้ง่ายเพราะอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานสอบสวนอยู่แล้วและใกล้ชิดกับพฤติการณ์แห่งคดีมากที่สุด ดังนั้น เมื่อกฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ พนักงานสอบสวนจะไปหาพยานหลักฐานใดมาใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ ซึ่งปัญหานี้จะเป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนในอนาคตอย่างแน่นอน (สุวิทย์ นิ่มน้อย และอนันต์ ช้วยนิก, 2551, หน้า 136-142)

ปัญหาอำนาจหน้าที่ของพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษในการต่อรองการรับสารภาพ

ปัญหาอาชญากรรมในโลกปัจจุบัน มีลักษณะซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบอาชญากรรมมากขึ้น ทั้งอาชญากรรมในรูปแบบเก่าและในรูปแบบใหม่ มีการกระทำที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้เกิดผลเสียหายต่อความมั่นคงในชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนยังเกิดผลเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคม บั่นทอนเสถียรภาพในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอาชญากรรมที่มีรูปแบบพิเศษ ได้แก่

1) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่กระทำต่อระบบการเงินของธนาคาร การค้า การพาณิชย์ การหลีกเลี่ยงภาษีอากร การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และการทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2) อาชญากรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่กระทำการลักลอบ แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือทำลายข้อมูลหรือระบบปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ

3) อาชญากรรมที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นการกระทำผิดที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นองค์กร มีเครือข่ายทั้งภายในและระหว่างประเทศทั้งผู้กระทำผิดมัก ได้แก่ ผู้มีอิทธิพลหรือผู้มีอิทธิพลสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เช่น ขบวนการค้าโสเภณีข้ามชาติ ขบวนการค้ายาเสพติด เป็นต้น

หน้าที่หลักของกรมสอบสวนคดีพิเศษประการหนึ่ง คือการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสำคัญของประเทศที่มีลักษณะเป็นคดีพิเศษ เป็นภารกิจตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกรมสอบสวนคดีพิเศษ ดังนั้นกรมสอบสวนคดีพิเศษจึงมีพันธกิจต้องกำหนดยุทธศาสตร์การสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษเชิงรุกโดยการแสวงหารวบรวมและจัดเก็บชุดข้อมูล แผนประทุษกรรม ซึ่งแสดงรายละเอียดของรูปแบบและวิธีการกระทำความผิด เพื่อใช้เป็นประโยชน์เป็นข้อมูลตั้งรูปคดีในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษต่อไป และใช้องค์ความรู้เฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมพิเศษของผู้เกี่ยวข้อง และเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้การบริหารและพัฒนากรมสอบสวนคดีพิเศษให้สามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำหลักการเรื่อง การต่อรองคำรับสารภาพมาใช้เป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานของพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบดังกล่าวนี้ใช้แพร่หลายอยู่ต่างประเทศ แต่สำหรับประเทศไทยแล้วการที่จะนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการสืบสวนสอบสวนคดีแก่ผู้ถูกจับกุมแก่ผู้กระทำความผิดในคดีอาญายังคงพบปัญหาหลายประการและปัญหาสำคัญประการหนึ่งก็คือยังไม่มีกฎหมายใด ๆ บัญญัติรับรองการกระทำดังกล่าวไว้ ในทางกลับกันหลักทั้งในรัฐธรรมนูญ และหลักตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากลับวางหลักให้ต้องขัดแย้งกับการต่อรองคำรับสารภาพในชั้นจับกุม หรือที่ได้กำหนดให้คำรับสารภาพในชั้นจับกุมไม่สามารถรับฟังเป็นพยานต่อศาลได้นั่นเอง และยิ่งที่หลักในการรับฟังพยานหลักฐาน โดยทั่วไปแล้ว จะแบ่งออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ ระบบไต่สวนและระบบกล่าวหา

ในระบบไต่สวนนั้นศาลจะมีบทบาทสำคัญในการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ปรากฏโดยสามารถเรียกพยานหลักฐานมาสืบ ซึ่งถือว่าการดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องระหว่างศาลกับจำเลยซึ่งระบบนี้จะต่างจากระบบกล่าวหาซึ่งเป็นหน้าที่ของคู่ความในการนำเสนอพยานหลักฐาน ดังนั้นศาลจะไม่มีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงซึ่งการหาพยานหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และในส่วนรวมของกรมสอบสวนคดีพิเศษนั้นจะต้องรับผิดชอบในคดีความผิดทางอาญาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้วิธีการสืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเป็นพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถกระทำได้โดยไม่ขัดกับหลักกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันมีคดีที่นำขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะคดีประเภทความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติด มีการร่วมกันเป็นขบวนการที่ซับซ้อน มีการติดต่อกันเป็นขบวนการข้ามชาติหรือคดีอาญาที่มีผู้กระทำผิดที่มีการโยกไปยังมีอิทธิพล ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถจับตัวผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดมาลงโทษได้ จึงส่งผลไปสู่อนาคตที่นำไปสู่การหลีกเลี่ยงการจับกุมหลายรูปแบบและนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ร่วมด้วยยิ่งส่งผลให้การปราบปรามเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดีหากกฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถนำการต่อรองคำรับสารภาพมาใช้ประกอบการสืบสวนโดยที่ไม่ขัดกับหลักกฎหมาย ซึ่งกฎหมายในประเทศไทยนั้นโดยทั่วไปไม่มีบัญญัติไว้โดยตรง เนื่องจากหลักวิธีพิจารณาความจะเป็นระบบกล่าวหา และยิ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดกระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญจะตั้งสมมติฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าผู้นั้นกระทำความผิด นอกจากนี้ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ยังบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานว่า พยานหลักฐานที่รับฟังได้ต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นซึ่งวิธีการต่อรองคำรับสารภาพไม่ว่าจะทำในชั้นตอนของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการหรือในชั้นศาลย่อมถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีจงใจ มีคำมั่นสัญญาอันจะถือว่าได้มาโดยไม่ชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา มาตรา 135 , 226 ซึ่งห้ามมิให้พนักงานสอบสวนจัดการใด ๆ หรือห้ามมิให้รับฟังพยานที่เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินงานในรูปแบบของการบริหารทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ โดยผลของแนวคิดในเชิงบริหารดังกล่าวทำให้มีการคิดค้นมาตรการใหม่ ๆ ขึ้นมาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเป็นทางเลือกของกระบวนการยุติธรรมปกติรวมทั้งมาตรการในการต่อรองการรับสารภาพ กล่าวคือ การที่ฝ่ายผู้ต้องหาและพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ตกลงกันว่าจะให้การรับสารภาพหรือให้ข้อมูลกับกระบวนการยุติธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนกับการถูกฟ้องในข้อหาที่เบาลงหรือได้รับโทษน้อยลง โดยศาลจะเป็นผู้พิจารณาในชั้นสุดท้ายว่าควรจะยอมรับข้อตกลงระหว่างผู้ต้องหา กับพนักงานสอบสวนหรืออัยการหรือไม่ การต่อรองคำรับสารภาพเป็นมาตรการที่ใช้อยู่ในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือการกั้นกรองคดีอาญาก่อนขึ้นสู่ศาลและเพื่อให้ได้รับข้อมูลแก่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้งสองประการดังกล่าวแท้จริงแล้วก็คือ เป้าหมายเดียวกันของกระบวนการยุติธรรมคือเพื่อลดจำนวนอาชญากรรมหรือลดจำนวนผู้ต้องหากระทำความผิดซ้ำนั่นเอง เพราะการที่มีคดี

ค้ำพิจารณาอยู่ในศาลจำนวนมาก ย่อมทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และกรณีที่ผู้ต้องขังในเรือนจำมากก็ย่อมไม่อาจแก้ไขฟื้นฟูไม่ให้กลับมาก่อทำความผิดซ้ำได้ นอกจากนี้ การที่กระบวนการยุติธรรมขาดพยานหลักฐานอันจะนำไปสู่กลางโทษผู้กระทำผิดที่แท้จริง ก็ย่อมทำให้การพิพากษาลงโทษไม่มีผลเป็นการข่มขู่ยับยั้งไม่ให้ประชาชนทั่วไปในสังคมทำความผิดในลักษณะเดียวกันนั้นอีก โดยเฉพาะในการทำความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมมีการปกปิดและทำพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งสำหรับเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษ เพราะผู้ที่รู้ข้อมูลมากที่สุดก็คือผู้ที่อยู่หรือเคยได้อยู่ในองค์กรนั้น ๆ มาก่อนนั่นเอง

ปัจจุบันโดยผลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้การกระทำความคิดมีลักษณะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ยากแก่การติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิสูจน์ความคิดในการพิจารณาคดีอาญานั้นต้องวางอยู่บนพื้นฐานของพยานหลักฐาน แต่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถสืบหาพยานหลักฐานได้ เพราะการทำความผิดในปัจจุบันมีลักษณะขององค์กรอาชญากรรมที่มีการจัดองค์กรอย่างลับซับซ้อน มีการปกปิดพยานหลักฐานและมีกลไกในการตัดตอนความสัมพันธ์อย่างมิดชิดหนทางเดียวที่จะแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ถึงการทำความผิดในลักษณะดังกล่าวคือการแสวงหาพยานหลักฐานจากตัวผู้กระทำผิดนั่นเอง

วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานจากตัวผู้กระทำผิดซึ่งเป็นที่ยอมรับในระบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ การใช้สายสืบ ซึ่งอาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งปลอมตัวเข้าไปอยู่ในองค์กรอาชญากรรมต่าง ๆ และนำข้อมูลการดำเนินการขององค์กรเหล่านั้นออกมาแจ้งให้ตำรวจทราบ และการล่อให้ทำความผิด ซึ่งการล่อให้ทำความผิดซึ่งกฎหมายยอมรับและไม่ถือเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบนั้น จะต้องเป็นการล่อให้ผู้กระทำผิดซึ่งโดยปกติบุคคลนั้นคิดจะทำความผิดอยู่แล้ว โดยการ “ล่อ” นั้นไม่ใช่การ “ก่อ” ให้บุคคลใดทำความผิด มิฉะนั้นจะถือว่าเป็น Entrapment ซึ่งส่งผลให้พยานหลักฐานต่าง ๆ ไร้พลังไม่ได้ไปด้วย

การต่อรองการรับสารภาพก็เช่นเดียวกัน เป็นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานจากตัวผู้กระทำผิด กล่าวคือ เป็นการทำความตกลงกับจำเลยว่า หากยอมให้ข้อมูลกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นผลให้สามารถนำตัวผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกันมาฟ้องลงโทษได้ก็จะได้รับการฟ้องในข้อหาที่เบาลงหรือได้รับการลดโทษไมถือว่าเป็นกระบวนการแสวงหาพยานหลักฐานที่ต้องห้ามตามกฎหมายแต่อย่างใด

การพิจารณาคดีอาญาขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานและมาตรฐานในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา โจทก์ก็ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นจนปราศจากข้อสงสัยตามสมควร ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จึงเป็นภาระหนักแก่ฝ่ายโจทก์ที่ต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งบางกรณีการแสวงหาพยานหลักฐานของตำรวจอาจจะใช้วิธีการที่กฎหมายมิได้รับรองหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม เป็นเหตุให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวโดยถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ซึ่งบทตัดพยานของศาลนี้สร้างความยุ่งยากให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังทำให้การดำเนินคดีอาญามีความไม่แน่นอนอีกด้วย เพราะอัยการก็ไม่แน่ใจว่าพยานหลักฐานที่ตนมีอยู่จะสามารถทำให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้หรือไม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีลูกขุนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นผู้รับฟังข้อเท็จจริง ดังนั้น ความไม่แน่นอนในผลแห่งคดีก็ยิ่งมากขึ้น

หากพิจารณาจากฝ่ายผู้ต้องหาหรือจำเลย หากเขามีได้เป็นผู้กระทำความผิด เขาก็คงมีต้องกังวลเกี่ยวกับพยานหลักฐานของฝ่ายอัยการ แต่หากเขาเป็นผู้กระทำความผิดเขาก็ต้องมีความกังวลว่าพยานหลักฐานของอัยการจะเพียงพอในการพิสูจน์ความผิดของเขาหรือไม่ และพยานหลักฐานที่เขาจะมีอยู่จะหักล้างพยานหลักฐานของอัยการได้หรือไม่ จึงมีลักษณะของความไม่แน่นอนในผลของคดีอยู่มาก หากเขาเห็นว่าอย่างไรก็ต้องถูกลงโทษก็คงจะตัดสินใจให้การรับสารภาพตั้งแต่นั้นขึ้นตอนของการต่อรองคำรับสารภาพด้วยความคาดหวังว่าจะได้รับผลประโยชน์ที่มากกว่าการให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา และจะหลุดพ้นจากความเสี่ยงที่ต้องถูกพิพากษาลงโทษเต็มตามความผิดที่อัยการฟ้องหากยื่นกรานที่จะต่อสู้คดีไป ในกรณีของนายจำเลย ก็ได้รับประโยชน์จากการต่อรองการรับสารภาพเช่นกัน เนื่องจากทำให้คดีเสร็จไปโดยรวดเร็วและตนเองสามารถคาดหมายในผลแห่งคดีที่จะเกิดกับคู่ความของตนได้ ทั้งนี้ เนื่องจากนายความมีภาระหน้าที่ทางวิชาชีพในการคุ้มครองผลประโยชน์ของลูกความตนเอง แม้ว่าในความเป็นจริงลูกความของตนจะกระทำความผิดจริงก็ตาม หากมีหนทางที่เป็นไปได้จะทำให้ลูกความของตนได้รับการยกฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง หรือได้รับโทษน้อยลงโดยชอบด้วยกฎหมาย นายความก็มีพันธกรณีที่ต้องพยายามดำเนินการเช่นนั้น เนื่องจากในประเทศสหรัฐอเมริกาคดีอาญากว่าร้อยละ 80 ผู้ต้องหาจะเป็นผู้ทำ ความผิดจริงตามที่กล่าวหา ดังนั้น นายความย่อมตระหนักว่าการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลย่อมไม่มีประโยชน์ทั้งยังมีแต่ทำให้ลูกความของตนต้องรับโทษหนักซึ่งก็ไม่ทราบว่าจะเป็นการ

ดังนั้น การต่อรองคำรับสารภาพจึงเป็นกระบวนการที่สร้างความแน่นอนให้กับกระบวนการพิจารณาคดีอาญา ด้วยเหตุที่ว่าอย่างไรก็ตามผู้กระทำความผิดก็ต้องถูกลงโทษ แม้ว่าอาจจะถูกลงโทษน้อยกว่าที่อัยการตั้งใจไว้ในตอนต้นก็ตาม ซึ่งการต่อรองการรับสารภาพทำให้คดี

ของฝ่ายโจทก์ไม่มีความเสี่ยงว่าจะแพ้คดี เพราะอย่างไรศาลก็ต้องพิพากษาลงโทษ ทั้งนี้ จะต้องมีการคำนวณการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในระหว่างกระบวนการฟ้องด้วย ซึ่งกระบวนการคุ้มครองสิทธิที่สำคัญมี 2 ประการ คือ ทนายของผู้ต้องหาต้องเข้ามามีบทบาทในการฟ้อง และการที่ศาลจะต้องเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบในชั้นสุดท้ายว่าจะยอมรับข้อตกลงที่ได้จากการฟ้องหรือไม่

ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากการฟ้องคำรับสารภาพในชั้นอุทธรณ์

ในการดำเนินคดีอาญา มีหลักการว่าพยานหลักฐานในคดีอาญานั้นจะต้องไม่เป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ ซึ่งในคดีอาญานั้นจะต้องให้โอกาสแก่จำเลยอย่างเต็มที่ในการต่อสู้คดี ดังนั้น บทบัญญัติกฎหมายจึงได้มีบทบัญญัติต่าง ๆ ในการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานหลักฐานที่ได้มาจากผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยมิชอบหรือไม่สมควรใจ ไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 243 หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 และมาตรา 226 ซึ่งถือว่าพยานหลักฐานที่ได้มาด้วยวิธีจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นนั้น ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ โดยมีความคิดว่าพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบเหล่านี้มีความไม่น่าเชื่อถืออยู่ในตัวเอง เพราะเมื่อพยานจำต้องให้การเพราะถูกชูเชิญ บังคับ หรือให้การโดยถูกหลอกลวงเสียแล้ว คำพยานเหล่านั้นก็ยากที่จะเชื่อได้ว่าเป็นความจริง

ในการพิจารณาความผิดของจำเลยนั้น คำให้การรับสารภาพของจำเลยถือว่าเป็นพยานหลักฐานสำคัญประการหนึ่งที่ศาลเห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด และศาลใช้คำรับสารภาพนั้นเป็นเหตุผลประกอบการใช้ดุลยพินิจในการลงโทษจำเลยด้วย ซึ่งการฟ้องการรับสารภาพนั้น โดยความเป็นจริงแล้ว เป็นกรณีที่รัฐโดยพนักงานอัยการได้เจรจาและทำข้อตกลงกับจำเลย โดยจำเลยจะได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการรับสารภาพนั้น จึงทำให้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าคำให้การรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยกระบวนการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการเจรจาฟ้องการรับสารภาพเพื่อจำเลยจะได้รับเหตุบรรเทาโทษตามกฎหมายไม่ถือว่าเป็นการจูงใจหรือให้คำมั่นสัญญากับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ เนื่องจากในกรณีที่การให้การรับสารภาพนั้นเกิดขึ้นโดยสมัครใจและคำให้การนั้นเป็นประโยชน์ต่อทั้งจำเลยเองและรัฐ โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ทราบถึงผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการฟ้องการรับสารภาพนั้นแล้วขอมติไม่ได้ว่าถ้อยคำนั้นเกิดจากการจูงใจหรือคำมั่นสัญญาแต่อย่างใด นอกจากนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยเองยังมีสิทธิตามกฎหมายที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้และ

ได้รับการแจ้งสิทธินั้นแล้ว เมื่อจำเลยประสงค์จะให้การก็ต้องถือว่าคำให้การนั้นสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดหรือประกอบการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษจำเลยได้

ในประเด็นนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 กำหนดหลักการไว้ว่า ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป จึงอาจเห็นได้ว่าระบบกฎหมายไทยได้รับรองยอมรับคำให้การรับสารภาพของจำเลยเป็นพยานหลักฐานในการลงโทษจำเลยได้ เมื่อคำให้การรับสารภาพของจำเลยนั้นเกิดขึ้นเมื่อได้รับรู้ถึงผลทางกฎหมายของการให้การรับสารภาพ ซึ่งในหลายกรณีอาจจะเกิดขึ้นจากกระบวนการต่อรองที่ไม่เป็นทางการหรือไม่ก็ตาม ย่อมถือได้ว่าคำให้การนั้นเกิดจากความสมัครใจของจำเลยนั่นเอง โดยทั้งจำเลยและรัฐจะได้รับประโยชน์จากการรับสารภาพเช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้วจำเลยเองก็ยังมีสิทธิที่จะเปลี่ยนคำให้การเป็นปฏิเสธได้ตลอดเวลา ก่อนศาลมีคำพิพากษา อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยอยู่แล้ว หลักการในการยอมรับคำรับสารภาพลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นถือว่าเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป หากแต่ประเทศต่าง ๆ จะสร้างกระบวนการทางกฎหมายขึ้นเพื่อรับรองกระบวนการก่อนการรับสารภาพซึ่งรวมไปถึงการเจรจาต่อรองการรับสารภาพหรือไม่ สำหรับประเทศไทยเองยังไม่มีกฎหมายที่รองรับกระบวนการเช่นนี้ หากจะพิจารณาสร้างกระบวนการตามกฎหมายขึ้นอย่างเป็นระบบและมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ก็น่าที่จะเป็นประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายได้

การต่อรองการรับสารภาพถือว่ามีส่วนสำคัญในการลดปริมาณคดีอาญาที่จะขึ้นสู่ศาล โดยจะมีความเกี่ยวข้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศต่าง ๆ ซึ่งจะยึดถือหลักการดำเนินคดีอาญาที่แตกต่างกันออกไป การฟ้องคดีอาญาในประเทศต่าง ๆ อาจแบ่งได้เป็น 2 หลักการ กล่าวคือ หลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมาย (Legality Principal) และหลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลยพินิจ (Opportunity Principal)

1. หลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมาย เป็นหลักการที่กำหนดหน้าที่ให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่มีพยานหลักฐานเพียงพอ ภายใต้หลักการนี้เมื่ออัยการมีเหตุควรเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดกฎหมาย อัยการจะต้องยื่นฟ้องต่อศาลเสมอ โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเลยทีเดียว และเมื่อยื่นฟ้องแล้วจะยุติคดีโดยการถอนฟ้องไม่ได้ เพราะถือว่าคดีอยู่ในคดีอยู่ในอำนาจของศาลแล้ว

2. หลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลยพินิจ เป็นหลักการที่ให้อำนาจดุลยพินิจพนักงานอัยการในการฟ้องคดีอาญา ซึ่งพนักงานอัยการจะฟ้องคดีอาญาหรือไม่ฟ้องคดีอาญาต่อศาลถึงแม้ว่าจะมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดก็ตาม และแม้ว่าจะยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้วพนักงานอัยการก็ยังสามารถถอนฟ้องในเวลาใด ๆ ก่อนศาลมีคำพิพากษาก็ได้

สำหรับประเทศไทยนั้น ก่อนที่จะมีการประกาศใช้บังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อ พ.ศ.2478 นั้น มีหลักการฟ้องคดีอาญาตามแบบดุลยพินิจ ดังจะเห็นได้จาก พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ.127 หมวดที่ 9 ว่าด้วยอัยการ มาตรา 35 ข้อ 7 บัญญัติว่า “อัยการมีอำนาจที่จะถอนฟ้องคดีที่อัยการเป็นโจทก์ หรือจะไม่ฟ้องคดีที่ศาลได้สวนส่งมาให้ฟ้องก็ได้ แต่อัยการต้องแจ้งความนั้นไปให้ศาลทราบ” รวมทั้งความเห็นในการตีความหลักการฟ้องคดีอาญาของอัยการในหนังสือกรมอัยการที่ 81540 ลงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2470 ที่ตอบข้อหารือขออัยการมณฑลนครราชสีมา ซึ่งมีข้อความว่า พนักงานอัยการมีอำนาจใช้ดุลยพินิจในการที่จะฟ้องหรือไม่ฟ้องตามที่พนักงานอัยการเห็นสมควรไม่เฉพาะแต่ที่เห็นว่าพยานหลักฐานไม่พอฟ้องเท่านั้น แต่รวมถึงคดีอาญาที่พนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรฟ้องเพราะเหตุอื่นด้วย

ทั้งนี้โดยอาศัยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. 127 หมวดที่ 9 ว่าด้วยอัยการ มาตรา 35 ข้อ 7 ให้อำนาจพนักงานอัยการที่จะไม่ฟ้องคดีที่ศาลได้สวนส่งมาให้ฟ้องก็ได้ และกฎเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมที่ 53 ลงวันที่ 19 มิถุนายน ร.ศ.125 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจไม่ฟ้องรวมกับคดีที่พนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรฟ้องเพราะเหตุอื่น ๆ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้บังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเมื่อ พ.ศ.2478 นั้น กลับมิได้มีบทบัญญัติรองรับอำนาจของอัยการที่จะไม่ฟ้องคดีดังเช่นที่ผ่านมา คงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2498 และหลักดังกล่าวยังคงมีอยู่ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ที่บัญญัติให้อำนาจดุลยพินิจพนักงานอัยการในการที่จะไม่ฟ้องคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดได้ จึงอาจตีความได้ว่านอกจากคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้ว พนักงานอัยการต้องฟ้องคดีเมื่อมีหลักฐานพอเพียงในการดำเนินคดี เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดให้อำนาจเช่นนั้นสำหรับกรณีทั่วไปด้วย ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการที่ควบคู่ไปกับหลักการที่ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องร้องคดีอาญาความผิดต่อแผ่นดินต่อศาล ส่วนบทบัญญัติที่อนุญาตให้ผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องร้องคดีได้เองด้วยนั้นก็คงเป็นเพียงข้อยกเว้นเท่านั้น และแม้ว่าจะมีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการที่จะถอนฟ้องคดีได้ แต่ก็ไม่ใช่บทบัญญัติที่ให้อำนาจอย่างเด็ดขาดดังเช่นในหลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลยพินิจ เพราะต้องได้รับอนุญาตจากศาล ดังนั้น จึงถือได้ว่าประเทศไทยยึดถือหลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายอย่างไรก็ตาม ยังคงมีนักวิชาการซึ่งเป็นพนักงานอัยการหลายท่านยังมีความเห็นว่าประเทศไทยยังใช้หลักการฟ้องคดีตามดุลยพินิจดังเช่นก่อนใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แม้กระทั่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่ามีหลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติแล้วยอมรับหลักการฟ้องคดีตามดุลยพินิจด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อรอง

การรับสารภาพ เนื่องจากการช่วยแบ่งภาระการพิจารณาของศาลเป็นอย่างมากซึ่งศาลสหพันธรัฐ (Federal court) มีการใช้การต่อรองการรับสารภาพมาใช้เป็นอัตราที่สูงมาก ซึ่งบางแห่งมีอัตราสูงถึงกว่าร้อยละ 90 นอกจากนี้การต่อรองการรับสารภาพยังอาจมาใช้เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะอาชญากรรมประเภทองค์กรที่มีเครือข่ายการกระทำผิดและเป็นการยากที่จะนำผู้ที่เป็นผู้บงการเบื้องหลังมาลงโทษ

ผู้ศึกษาเห็นว่า การต่อรองการรับสารภาพนั้นถือได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งของการคัดกรองคดีอาญา (Screening Criminal Cases) ก่อนที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลเพื่อประโยชน์และความสะดวกในด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปจากวิธีการอื่น ๆ เช่น การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน (Crown Witness) การชะลอฟ้อง (Suspension of Prosecution) หรือการไต่สวนมูลฟ้อง (Preliminary Inquiry) เป็นต้น ประเทศที่มีการยอมรับหลักการฟ้องคดีตามกฎหมายดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา ยังได้นำวิธีการต่อรองการรับสารภาพมาใช้เพื่อกัดกรองคดีและเพื่อลดปริมาณคดีก่อนขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ดังนั้นหากประเทศไทยมีกฎหมายออกมาเพื่อรองรับการต่อรองการรับสารภาพย่อมจะทำให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นนับวันจะมีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยการกระทำผิดจะมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) ซึ่งมีผู้ร่วมกระทำผิดหลายคน แบ่งหน้าที่กันทำงานและมีผู้บงการอยู่เบื้องหลัง ซึ่งจะอยู่ห่างไกลจากการลงมือกระทำผิดจริง และรวมไปถึงการมีผู้กระทำความผิดที่อยู่ในต่างประเทศยากแก่การสืบสวนสอบสวนและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

จากสถิติคดีอาญาของศาลยุติธรรมเท่าที่ผ่านมา คดียาเสพติดถือได้ว่าเป็นคดีที่มีปริมาณขึ้นสู่ศาลมากที่สุดในจำนวนคดีอาญาทั้งหมดตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอบ 4-5 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนของคดียาเสพติดได้เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับคดีอาญาประเภทอื่นอย่างเห็นได้ชัด และปัญหาดังกล่าวนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นหากไม่มีการทบทวนเป้าหมายหรือกลยุทธ์การดำเนินคดี โดยแก้ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งก็คือการให้ความสำคัญกับการนำตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้บงการหรือผู้อยู่เบื้องหลังมาลงโทษให้ได้เพื่อตัดสายใยขององค์กรอาชญากรรมและลดจำนวนการกระทำความผิดลง ซึ่งการบรรลุผลเช่นนั้นจำเป็นต้องมีเครื่องมือทางกฎหมายที่อำนวยความสะดวกให้แก่องค์กรของรัฐในการที่จะรวบรวมพยานหลักฐานและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ ดังเช่น การต่อรองการรับสารภาพ นอกเหนือไปจากเครื่องมือทางกฎหมายอื่น ๆ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน การริบทรัพย์สินในคดียาเสพติด หรือการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานสมคบ เป็นต้น

การรับฟังการต่อรองการรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานต่อศาลในชั้นการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น แต่เดิมศาลมีอำนาจใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวง อันเกิดจาก

พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226) ฉะนั้นคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม ศาลสามารถนำมาพิจารณาพิสูจน์ได้ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ได้ ดังถ้อยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ว่า กรณีศาลรับฟังว่าจำเลยกระทำความผิด มีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาว่า ดำรวจจับจำเลยที่ 2 ข้อหาฆ่าและจับจำเลยที่ 1 ข้อหาจ้างวานใช้จำเลยที่ 2 โดยได้จับกุมในวันเกิดเหตุขึ้นเอง การสอบสวนก็กระทำในวันเดียวกับวันจับกุม พนักงานสอบสวนเบิกความว่าจำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ แม้จะเป็นพยานบอกเล่าแต่เป็นคำรับที่เป็นผลร้ายแก่ตนเอง ย่อมมีน้ำหนักรับฟังได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 330/2526)

ถ้ากรณีที่ศาลรับฟังว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ มีตัวอย่างคำพิพากษาว่า พยานโจทก์ที่เป็นเจ้าพนักงานตำรวจที่อ้างว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้จ้างวานใช้ให้ฆ่าผู้ตายก็เพียงแต่สืบสวนมาเท่านั้น การสืบสวนจับกุมก็ปรากฏว่านอกจากจำเลยทั้งสองแล้วยังได้จับ ส. มาด้วย อันแสดงถึงความไม่แน่นอน แม้แต่บันทึกการจับกุมก็ปรากฏชื่อนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่และนายตำรวจชั้นประทวนรวมถึง 23 คนซึ่งไม่ปรากฏจากคำเบิกความพยานเลย การสืบสวนและการจับกุมดังกล่าวจึงเชื่อถือไม่ได้ และทำให้คำรับชั้นจับกุมของจำเลยที่ 1 ซึ่งจำเลยที่ 1 นำสืบโต้แย้งอยู่ว่าลงลายมือชื่อเพราะความกลัวถูกทำร้าย ไม่มีน้ำหนักไปด้วยเหตุนี้ พยานหลักฐานของโจทก์รับฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 1 ได้กระทำความผิดตามฟ้อง ถ้าฟังแต่คำรับชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 2 ซึ่งจำเลยที่ 2 ก็นำสืบโต้แย้งอยู่ว่ามีได้ให้การด้วยความสมัครใจ ไม่เพียงพอที่จะรับฟังลงโทษจำเลยที่ 2 ฐานฆ่าผู้อื่นได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4499/2531)

คำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าศาลใช้หลักกฎหมายทั่วไปในการรับฟังพยาน โดยเฉพาะคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นจับกุมศาลจะนำมารับฟังว่าจำเลยกระทำความผิดหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลจะระมัดระวังในการนำมารับฟังเป็นพยานอย่างยิ่ง ดังนั้น แม้จะไม่มีบทบัญญัติห้ามการรับฟังคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมไว้ก็ตาม ศาลก็พิจารณาพิพากษาเป็นธรรมแก่จำเลยอยู่แล้ว โดยเฉพาะในกรณีที่พยานโจทก์กลับความช่วยเหลือจำเลยนั้น หากจำเลยเป็นผู้มีอิทธิพลหรือเป็นญาติพี่น้องของพยานโจทก์แล้ว หากไม่ให้ศาลรับฟังคำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมได้แล้วย่อมเป็นผลร้ายมาก คือผู้มีอิทธิพลอาจใช้อิทธิพลของตนบีบบังคับให้พยานโจทก์เบิกความกลับคำช่วยเหลือจำเลยผู้มีอิทธิพลได้ หรือหากกรณีพยานโจทก์เป็นญาติพี่น้องของจำเลยก็อาจเบิกความช่วยเหลือจำเลยได้ ดังนั้นถ้าห้ามมิให้ศาลรับฟังคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่ให้ไว้ในชั้นจับกุม ก็ไม่อาจพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดได้เลย

ความคิดทางอาญาจำนวนมากที่ไม่มีประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ขณะเกิดกระทำ ความผิด ฉะนั้นผู้กระทำความผิดหรือจำเลยไม่ลุกแอกโทษ ไม่ยอมรับสารภาพแล้วก็ยากที่จะหา พยานหลักฐานที่จะนำมาฟังว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้กระทำความผิดก็จะลอยนวลอยู่ในสังคมต่อไป ซึ่งเป็นภัยแอบแฝงอยู่ไม่รู้ว่า วันเวลาใดผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะกระทำความผิดขึ้นมาอีก เพราะคำพิพากษาส่วนใหญ่ที่สามารถเอาผิดกับจำเลยได้ก็ส่วนหนึ่งได้มาจากคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมทั้งสิ้นเพราะ เป็นคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นขณะที่จำเลยกระทำความผิดอยู่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งต่อไปจะทำให้พนักงาน สอบสวนทำงานลำบากขึ้น เนื่องจากต้องหาพยานหลักฐานใหม่ที่จะทำให้สามารถพิสูจน์ความผิด ของจำเลยได้นอกจากคำรับสารภาพในชั้นจับกุมแล้ว ดังนั้นการที่กฎหมายบัญญัติไม่ให้รับฟัง คำให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมล้วนแต่มีผลกระทบต่อระบบคดีของการแสวงหาพยานหลักฐาน ของพนักงานสอบสวน และสร้างความยากลำบากในการแสวงหาพยานหลักฐานอีกด้วย ซึ่งดู เหมือนว่ากฎหมายตามมาตรานี้จะมีผลกระทบต่อการกระบวนยุติธรรมมากกว่าที่มีประโยชน์ตาม วัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายขึ้นมา คือการป้องกันไม่ให้พนักงานสอบสวนทำร้ายร่างกาย ของผู้ถูกจับจนทำให้ผู้ถูกจับรับสารภาพอันเป็นการได้พยานหลักฐานมาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ กฎหมายก็มีได้มองถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าน่าจะมากผลดีด้วยซ้ำไป เพราะแม้ กฎหมายจะกำหนดห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพของผู้ถูกจับก็ตาม แต่ถ้าเป็นคำอื่นซึ่งมิใช่คำรับ สารภาพศาลก็สามารถรับฟังได้ ถ้าปรากฏว่าเป็นการแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบโดยชอบด้วย กฎหมายแล้วก็สามารถรับฟังได้ และถ้าปรากฏว่าพนักงานสอบสวนทำร้ายร่างกายผู้ต้องหาในชั้น สอบสวนจนได้คำรับสารภาพของผู้ต้องหาแล้วก็ย่อมสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ ดังนั้น ในส่วนของประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าผลกระทบต่อสังคมที่ไม่สามารถนำคนร้ายมาลงโทษได้จะ เกิดขึ้นมากกว่าเดิม เพราะตามหลักของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาถ้าปรากฏแก่ศาลว่าเกิดความ สงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำผิดหรือไม่ ให้อยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 227 วรรคสอง) ตามบทบัญญัตินี้ก็ถือว่าเป็นประโยชน์แก่ จำเลยอยู่แล้วและเป็นบทบัญญัติที่ศาลจะต้องใช้เพื่อปล่อยตัวจำเลยไป ซึ่งคดีอาญานั้นการยกฟ้อง เป็นเรื่องที่ย่างยาก เพราะถ้าเกิดความสงสัยแห่งคดีศาลก็ต้องยกฟ้องเพราะเป็นไปตามกฎหมาย กำหนดไว้เท่ากับว่าเป็นการยกฟ้องแล้วในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อให้ศาลแน่ใจว่าจำเลย กระทำความผิดจริงและให้ลงโทษจำเลยนั้น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 227 วรรค แรก) เมื่อมีบทบัญญัติห้ามมิให้รับฟังคำให้การรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมก็อาจทำให้เป็น การสร้างความลำบากและทำให้คดีนั้นมีการยกฟ้องมากขึ้นและปล่อยจำเลยไปอันเป็นการปล่อย ผู้กระทำความผิดให้ลอยนวลยิ่งขึ้นไปอีก

ปัญหาการกำหนดโทษแก่ผู้ได้รับประโยชน์จากการต่อรองการรับสารภาพในชั้นจับกุม

การนำวิธีการต่อรองการรับสารภาพมาใช้ในประเทศไทยสามารถพิจารณาประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้อาจพิจารณาถึงประโยชน์ของการต่อรองการลงโทษสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม

เหตุผลประการหนึ่งที่มีการนำวิธีการต่อรองการรับสารภาพมาใช้ในประเทศต่าง ๆ ก็คือการแบ่งเบาภาระหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดทุกรายโดยการพิจารณาโดยศาลอย่างเต็มรูปซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลาอันนานและเป็นการสิ้นเปลืองเวลาและงบประมาณอย่างมาก และยังมีความคิดอีกว่า การเพิ่มปริมาณคดีเพื่อให้ศาลพิจารณาคดีเป็นจำนวนมากก็จะส่งผลที่ทำให้คำตัดสินของศาลเกิดความผิดพลาดไป คดียาเสพติดนับเป็นตัวอย่างที่ดีตัวอย่างหนึ่งที่มีการต่อรองการรับสารภาพ พิจารณาในเรื่องนี้อาจจะนำมาเป็นประโยชน์ในด้านของการลดภาระการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมที่นับวันจะมีปริมาณคดีเข้าสู่ระบบมากยิ่งขึ้น

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมทแอมเฟตามีน ซึ่งจากผลการวิจัยของกรมราชทัณฑ์พบว่า เหตุผลที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ค้ารายย่อยตัดสินใจกระทำความผิดนั้นเนื่องมาจากสามารถทำรายได้เป็นจำนวนมาก สามารถหาซื้อได้ง่าย มีลูกค้าหรือผู้เสพจำนวนมาก เก็บรักษาหรือซุกซ่อนได้ง่าย และมีความสะดวกในการบรรจุนำ นอกจากนี้ การวิจัยยังพบอีกว่ามีพฤติกรรมของการผู้เสพยาเมทแอมเฟตามีนมีการพัฒนาการจากผู้เสพเป็นผู้ค้ารายย่อยและผู้ค้ารายใหญ่ กล่าวคือ ผู้เสพยาเสพติดส่วนหนึ่งเมื่อเสพไประยะหนึ่งแล้ว ก็เริ่มเข้าการค้า โดยอาจเริ่มจากการเป็นผู้ค้า เนื่องจากสามารถรายได้ส่วนหนึ่งมาใช้ในการเสพยาเสพติดด้วย ซึ่งผู้ค้ารายย่อยประมาณร้อยละ 25 พัฒนามาจากผู้เสพยาเสพติดและร้อยละ 10 สำหรับกรณีผู้ค้ารายใหญ่ จากลักษณะของยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมทแอมเฟตามีนที่มีการกระจายไปสู่ชุมชน และการค้าขายกระทำได้ดีสะดวกและมีผลตอบแทนที่ดีจึงมีผู้เข้าสู่กระบวนการค้าเป็นจำนวนมาก ทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล หรือราชทัณฑ์ ต้องมีภาระอย่างมากในการดำเนินคดียาเสพติด โดยสถิติคดียาเสพติดที่เข้าสู่ศาลนั้น มีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นทุกปีเมื่อเทียบกับคดีอาญาประเภทอื่น ๆ ทั้งหมด

2. ด้านประสิทธิภาพการปราบปรามการกระทำความผิด

การจับกุมและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบันนั้น แม้ว่าจะมีการจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมกับของกลางยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก ๆ แต่จากผลการวิจัยโดยกรมราชทัณฑ์พบว่า ผู้ค้ารายใหญ่กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 30 เป็นเพียงผู้ล่าเสียงโดยรับจ้างขนยาเสพติด โดยได้รับค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ใช่ผู้ค้ายาเสพติดที่แท้จริง ดังนั้นการปราบปรามจับกุมยาเสพติดจึงไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร และยังคงเป็นปัญหาของหน่วยงานของรัฐที่จะต้องใช้งบประมาณและกำลังบุคคลในการปราบปรามกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดหรือองค์กรอาชญากรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคและมีเส้นทางคมนาคมสะดวกง่ายต่อการใช้เป็นดินแดนผ่านยาเสพติด หรือที่พักของยาเสพติดก่อนลักลอบขนส่งไปยังประเทศปลายทางรวมทั้งยังเป็นแหล่งที่ซื้อขายยาเสพติดบางประเภท การจับกุมผู้กระทำความผิดจึงมักจะได้เพียงผู้ล่าเสียงยาเสพติดดังสถิติที่กล่าวมาแล้ว การสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดรายอื่น ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหามาตรการสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหาข้อมูลไปถึงผู้กระทำความผิดรายใหญ่ เพื่อตัดกระบวนการค้ายาเสพติดตั้งแต่การผลิต หรือผู้ค้ารายใหญ่ที่แท้จริง ในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรายสำคัญ ๆ การต่อรองการรับสารภาพมักจะเข้าไปมีบทบาทอยู่เสมอเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนหาพยานหลักฐานที่จะนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดรายใหญ่

ดังนั้นแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าควรนำกระบวนการต่อรองการรับสารภาพมาใช้ จึงเป็นแนวคิดในการให้ผลประโยชน์บางประการกับผู้กระทำความผิดที่ให้ความร่วมมือกับกระบวนการยุติธรรม แนวคิดที่ต้องการให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นไปโดยรวดเร็ว แนวคิดในการคุ้มครองพยานและผู้เสียหาย แนวคิดในการแสวงหาพยานหลักฐานจากตัวผู้กระทำความผิด แนวคิดในการสร้างความแน่นอนให้กับกระบวนการพิจารณาคดีอาญา แนวคิดในการบริหารทรัพยากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และแนวคิดเรื่องกระบวนการยุติธรรมที่วางอยู่บนพื้นฐานของการเจรจาต่อรอง

ในกรณีของประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ก็บัญญัติให้การดูแลโทษต่อเจ้าพนักงานหรือการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาของผู้กระทำความผิดที่ให้ความร่วมมือกับกระบวนการยุติธรรมจึงไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ในบริบทของกระบวนการยุติธรรมทั้งของไทยและของต่างประเทศ และผู้กระทำความผิดทุกคนก็ย่อมคาดหมายได้อยู่แล้วว่า หากให้ความร่วมมือกับกระบวนการยุติธรรมก็จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนบางประการ ซึ่งการต่อรองการรับสารภาพก็เป็นกระบวนการที่ให้ประโยชน์บางประการกับผู้กระทำความผิด (เช่น ฟ้องในข้อหาที่เบาลง หรือลดโทษ) ที่ให้ความช่วยเหลือโดยการร่วมมือกับกระบวนการยุติธรรมด้วยการ

รับสารภาพหรือให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จึงไม่ถือเป็นกระบวนการที่กำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ซึ่งไม่เคยปรากฏในกระบวนการยุติธรรมแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี อาจมองได้ว่าการที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นของการต่อรองคำรับสารภาพแล้วทำให้ได้รับผลประโยชน์ที่มากกว่าการให้การรับสารภาพในชั้นศาลเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว การให้การรับสารภาพในชั้นของการต่อรองการรับสารภาพถือเป็นการให้ความร่วมมือและผลประโยชน์กับกระบวนการยุติธรรมที่มากกว่าการให้การรับสารภาพในชั้นศาล เพราะข้อมูลที่ได้นอกจากจะทำให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีนี้ได้ ยังขยายผลไปถึงการติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดอื่น ๆ อีกด้วย อีกทั้งยังเป็นการประหยัดทรัพยากรของกระบวนการยุติธรรมทั้งในแง่ของศาล อัยการ ทนายความ หรือราชทัณฑ์ รวมทั้งเป็นการให้ความคุ้มครองกับพยานและผู้เสียหายอีกด้วย ซึ่งในประเด็นหลังนี้จะได้พิจารณารายละเอียดในหัวข้อต่อ ๆ ไป

หลักการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วเป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับทั้งในระดับระหว่างประเทศและในประเทศต่าง ๆ โดยในอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้บัญญัติรับรองหลักการนี้ไว้ในมาตรา 6 ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา สิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยเร็ว เป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 6 ซึ่งบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องว่า “ในการฟ้องคดีอาญาทุกคดี จำเลยจะต้องมีสิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยเร็วและโดยเปิดเผย” และสิทธินี้ถือว่าเป็นสิทธิที่มลรัฐต่าง ๆ ต้องให้การรับรองด้วย เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ

ในกรณีของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 241 บัญญัติว่า ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม ดังนั้น สิทธิในการได้รับการพิจารณาโดยเร็วจึงเป็นสิทธิของจำเลยที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการเป็นสากล ซึ่งกระบวนการต่อรองการรับสารภาพเป็นกระบวนการที่ทำให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นไปโดยรวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบประเทศสหรัฐอเมริกาที่เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพแล้วจะไม่ต้องสืบพยานหลักฐานอีกต่อไป ศาลสามารถทำคำพิพากษาและกำหนดโทษกับจำเลยได้ทันที แม้ในระบบของประเทศไทยที่คดีซึ่งอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพก็ต้องมีการสืบพยานหลักฐานประกอบ แต่ก็สามารถทำให้การพิจารณาคดีรวดเร็วกว่าปกติเพราะไม่ต้องสืบพยานหลักฐานของฝ่ายจำเลย

กระบวนการยุติธรรมแม้จะมีเป้าหมายในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษเพื่อลดจำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำเป็นเป้าหมายหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาด้วย นอกจากนี้ กระบวนการยุติธรรมก็มีภารกิจในการให้ความคุ้มครองบุคคลที่

เกี่ยวข้องกับอื่น ๆ อันได้แก่พยานและผู้เสียหายด้วย จึงปรากฏแนวคิดในเรื่องการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่พยาน การคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน ค่าตอบแทนพยาน การชดเชยผู้เสียหายโดยรัฐ รวมถึงการให้ผู้กระทำความผิดเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีอาญา จำเป็นต้องอาศัยการให้การของพยานและผู้เสียหายเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยด้วย ซึ่งการที่ต้องมาให้การทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่พยานและในหลายกรณีก็เป็นการตอกย้ำบาดแผลที่พยานนั้นได้รับด้วย ดังนั้น การที่มีการต่อรองการรับสารภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็เป็นการคุ้มครองพยานและผู้เสียหายด้วยอย่างเห็นได้ชัด เพราะเมื่อจำเลยให้การสารภาพแล้วจะไม่ต้องสืบพยานประกอบ แต่ในกรณีของประเทศไทยที่ความผิดที่มีอัตราโทษสูง แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพแล้วยังต้องสืบพยานประกอบนั้น ประโยชน์ด้านนี้อาจจะไม่เด่นชัดนัก อย่างไรก็ตาม การที่จำเลยให้การรับสารภาพและเป็นที่ยอมรับต่อศาลว่าการรับสารภาพเป็นไปโดยสมัครใจ ก็มีความเป็นไปได้ที่ศาลจะเห็นความจำเป็นของการที่ต้องมีพยานฝ่ายโจทก์หรือผู้เสียหายมาสืบพยานน้อยลง

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า การนำกระบวนการต่อรองการรับสารภาพมาใช้ในประเทศไทยในขณะที่ระบบกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติรองรับที่จะกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนประโยชน์ที่ผู้ถูกจับจะได้รับจากการให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าพนักงานผู้จับกุม ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจในการต่อรองกับผู้ถูกจับไว้ จึงยังคงไม่เป็นผลในการปฏิบัติ โดยที่ผู้จับกุมก็ไม่แน่ว่าพยานหลักฐานที่ตนแสวงหาเพื่อนำเสนอต่อศาลจะเป็นผลในการจับกุมและพิสูจน์ความผิดของจำเลยหรือไม่ ตลอดจนทั้งจำเลยเมื่อให้การรับสารภาพและได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมในการปราบปรามผู้กระทำความผิดรายอื่น ๆ จะเป็นประโยชน์กับตนตามกฎหมายหรือไม่เพียงใด ซึ่งกรณีนี้ผู้ศึกษาเห็นควรเปรียบเทียบกับความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ.2522 มาตรา 100/2 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่า ผู้กระทำความผิดได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวน ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้” ซึ่งข้อมูลที่ผู้กระทำความผิดให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้นั้น จะต้องมีลักษณะเป็นการนอกเหนือวิสัยที่เจ้าพนักงานจะสามารถค้นพบได้จากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษของเจ้าพนักงานต่อจากนั้นเป็นผลโดยตรงจากการให้ข้อมูลหรือเบาะแสที่สำคัญของผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ มาตรา 100/2 มิใช่บทบัญญัติเด็ดขาดที่จะบังคับให้ผู้พิพากษาต้องลดโทษแก่จำเลยหรือผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเมื่อได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ แต่เป็นบทบัญญัติเพื่อรองรับสิทธิของจำเลยเมื่อได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่เจ้าพนักงานหรือตำรวจในการปราบปรามยาเสพติด

ซึ่งหากจำเลยมิได้รับประโยชน์จากการกระทำดังกล่าวแล้ว ยังสามารถใช้สิทธิในการอุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อพิจารณาต่อไปได้ ซึ่งผลจากการบังคับใช้ก็เป็นผลให้มีการขยายการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรายอื่น ๆ อีกมากมายแม้จะยังไม่เป็นผลให้ยาเสพติดหมดสิ้นไปจากสังคมเสียทีเดียว แต่ก็เป็นการขยายการจับกุมผู้ร้ายใหญ่ได้อีกเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการรับสารภาพของผู้ถูกจับและการให้ข้อมูลของผู้ถูกจับแก่เจ้าพนักงานด้วยความสมัครใจและต้องการได้รับประโยชน์จากการให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงานด้วย ซึ่งหากในคดีความผิดอาญาอื่น ๆ นอกจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีลักษณะการกระทำความผิดเป็นกระบวนการ เมื่อมีการจับกุมแล้วหากผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องการให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงานหรือตำรวจ อัยการ แต่นอกจากจะได้รับประโยชน์จากประมวลกฎหมายอาญามาตรา 78 เมื่อมีการรับสารภาพในชั้นศาลแล้ว ก็คงไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใด ๆ ที่จะรับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับประโยชน์ใด ๆ จากการให้ข้อมูลดังกล่าว โอกาสที่ผู้ต้องหาจะข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการขยายผลการจับกุมผู้กระทำความผิดรายอื่น ๆ หรือเจ้าพนักงานตำรวจ หรืออัยการ จะต่อรองการรับสารภาพกับผู้ถูกจับหรือจำเลยก็คงหมดประโยชน์เมื่อไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดออกมารองรับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย